

ACHTTIEN JAREN ONDER
DE BATAKS

DOOR

G. VAN ASSELT.

G. van Asselt.

D. A. DAAMEN,
ROTTERDAM.

1900

INHOUD.

	Bladz.
Voorwoord	1
Mijne Moeder	3
Mijn Vader	4
Eene Zuster	9
Mijne Jeugd en Bekeering	10
Roeping tot Zendeling (Gal. 1 vs. 1)	14
Voorbereiding	15
Afscheid en Reis naar Java	18
Batavia	19
Padang	20
Reis van Padang naar de Bataklanden	24
Sipirok	29
Slaven vrijgekocht	35
Eliëzers	37
Pokkenepidemie te Sipirok	40
Avondbezoeken	42
Ambtenaar	43
Droevige Ervaringen	45
Feesten	47
School	50
Het leeren van het Batakschrift	55
In de Ommelanden van Siboga	56
Mijn eerste Dienstreis naar Silindoeng	61
Silindoeng in 1858	64

	Bladz
Mijne tweede Reis naar het onafhankelijk Gebied	67
Si Main (speler)	69
Terug naar Sipirok	73
In Dienst der Rijnsche Zending	73
Aardbeving	75
Een Feestdag te Sipirok	76
Bezoeken in de Dorpen	78
Komst van Broeder Heine	80
8 September 1861	81
7 October 1861	82
Aek Saroella	89
Onze Bruiloftsreis	94
Ziekten en Wederwaardigheden	104
Eene Aardbeving te Aek Saroella	112
Reis naar Silindoeng en Sipoholon	113
School en Kerk te Aek Saroella	114
1864. Onze Verhuizing naar Pangaloan	117
1865	121
God laat zich niet bespotten	131
Moeielijke Dagen	132
Het Huwelijk der Bataks	134
Si Dapoer	139
1868	141
Zieken	143
Gasten	145
Zuigelingen	145
Doopfeest	147
Abraham en Jacob	147
Johannes en Thomas	152
Nog eens over Abraham en Jakob	154
De Engelenwacht	154
Een Menscheneter	157
Overstroming	158
1869	159

	Bladz.
Eene Reis naar Angkola	160
Een aangrijpende Strijd	162
Hongersnood	165
Twee zieken	166
De Jachins en Boassen	168
Beroeping naar Java	169
Een Onderwijzer	170
Broeder Götsch	172
Eene Reis met Broeder Dirks	173
Pangoeloebalang	184
Terugblik op 1873	188
De Geschiedenis van den Djonggol	194
Amani Galoga en een andere Boom	200
Licht en Duisternis	202
Ama Toga	211
Slaven	211
1873	213
Een Wanhoopsdaad	214
Voorbereiding voor de Reis	216
De Terugreis	219
Twee Karakterbeelden van de Bataks	229
Radja Pontas	229
Porsege	238
De Tooverring der Bataks	248
Herinnering aan onzen driedubbelen feestdag 23 Juni 1892	264

*Aan het eenige nog in leven zijnde lid
van de Dames-Vereeniging te Amsterdam
van 1856*

Mejonnevrouw H. C. Fraser

wordt dit boek in erkentelijkheid opgedragen door

den Schrijver.

VOORWOORD.

Op verlangen van vele vrienden ben ik er toe overgegaan, iets uit mijn leven, inzonderheid onder de Bataks, mede te deelen. Te meer werd zulks gewenscht, omdat het begin van die zoo rijk gezegende zending zoo weinig bekend is.

Toen ik op 26 Januari 1857 te Sipirok in de Batak-landen aankwam, was de naam onzes Heilands onder dat volk nog onbekend, bij het einde van 1904 waren er 61,764 Christenen.

Uit mijne aantekeningen, van het begin af gemaakt, heb ik dit boek samengesteld en een en ander medegedeeld, van hetgeen ik doorleefd heb.

Daarom doet het mij leed, voor nog niet langen tijd van een zendingsvriend gehoord te hebben, dat door eenigen getwijfeld werd aan de waarheid van de door mij vertelde Engelen-wacht. — Niet alleen mijne vrouw en mij, maar ook den Bataks was deze geschiedenis bekend en Johannes heeft ze meermalen als een daad Gods medegedeeld. Zou Ps. 34, 7 en 8 niet meer waar zijn? Het geloof zegt „ja!” het ongeloof: „neen!”

Daar ik om gezondheidsredenen niet naar mijn arbeidsveld terug mocht gaan, heb ik vele jaren gereisd in Nederland, Duitschland, Zwitserland, België, Oostenrijk en Rusland en overal mogen getuigen van den nood der arme Heidenen en van den mensch buiten God, maar ook van het heil, het geluk en de zaligheid, die er is in de gemeenschap en het dienen van Hem, die ons kocht met Zijn bloed en ons reinigt van alle zonden.

En nu de ouderdom daar is en ik niet meer reizen kan, hoop ik, dat mijn boek nog voor velen een getuige daarvan moge zijn.
Ps. 96, 1—5.

God alleen de eere!

UTRECHT, Juli 1905.

G. v. A.

Daar ik nu niet meer zooals vroeger voor de zending werken kan, zal ik mij verblijden, als ik door de opbrengst van dit boek er nog wat voor bijdragen kan.

Ps. 103 vs. 1—6.

'k Overdacht al d' oude dagen,
Jaren, eeuwen, gunsten, plagen,
En wat immer aan mijn ziel
Van Gods hand te beurte viel.

Ps. 77 vs. 36.

MIJNE MOEDER.

23 Juni 1832 ben ik te *Elspeet* op de *Veluwe* geboren als zevende van een negental kinderen: zes broeders en drie zusters. Uit mijne kinderjaren kan ik mij mijne Moeder nog heel goed voorstellen. Zij was eene teedere Moeder en zorgvolle huisvrouw. Jaren lang diende zij God meer met tranen dan met gejuich, zoodat zij geen lof- of dankpsalm durfde aanheffen. Zij meende, dat hare zonden te groot waren, dan dat ze haar konden vergeven worden. Nog zeer goed herinner ik mij, dat zij onder eenen vloed van tranen zeide: „Ik wensch mijne droefheid niet te verruilen tegen alle schatten van Mijnheer K. te *Staverden*”. Als kind leerde zij mij eens het volgende versje:

God deed een diepen slaap op ADAM nederdalen
En wist hem, zonder pijn, een rib uit 't lijf te halen
En bouwde daarvan een vrouw, die ADAMS ziel bemint,
Gelukkig is de mensch, die zich aan God verbindt.

Bij den laatsten regel begon zij aandoenlijk te weenen.

Op mijne vraag, waarom zij weende, antwoordde zij, mij eenen teederen kus op het voorhoofd drukkende: „O, kind, gelukkig is de ziel, die zich aan God verbindt. Als ge dat doet, zijt ge gelukkig.”

Eens kwam ik bedroefd thuis. Mijne Moeder zag dit terstond en vroeg mij, waarom ik zoo treurig was. In tranen uitbarstende,

zeide ik: „O, Moeder, ik ben zoo bedroefd en weet niet waarom.” Met moederlijke teederheid omhelsde zij mij en zeide: „Kind, dat zijn je zonden; die drukken je. Vraag den HEER JEZUS vergeving en een nieuw hart.”

Meermalen hoorden wij, kinderen, als wij 's avonds te bed lagen en Moeder meende, dat wij sliepen, dat zij met den HEER worstelde om het heil onzer zielen.

„Den oprechten gaat het licht op in de duisternis.” Dat heeft ook mijne onvergeetlijke Moeder ervaren. Het was 5 Januari 1847. Door hevige benauwdheden gekweld, kon zij bijna geen ademen. Plotseling stak zij hare vermagerde handen omhoog, sloeg hare oogen met hemelschen glans op en riep: „Daar zal het veranderen in zingen!” De strijd was volstreden, het lijden geleden, de loop voleindigd. Mijne lieve Moeder was ingegaan in de ruste, die er overblijft voor het volk van God.

M I J N V A D E R.

Mijn Vader heeft vele jaren den HEER met blijdschap gediend, doch vooraf heeft hij eenen zwaren strijd moeten doormaken. Ik heb hem in dien toestand, waarin hij meermalen in vertwijfeling was, niet gekend. Als er een gezangvers in de kerk gezongen werd, hield hij zijnen hoed op, om daardoor zijn tegenzin lucht te geven. Zijn lievelingslectuur in die dagen was een boek van Ds. C. VAN NIEL te *Putten*, dat den titel had van: „Den donderslag der Goddeloozen”.

Ik kan mij heel goed begrijpen, dat een bekommerde ziel niet veel troost en moed putte uit dit werk, want het heeft werkelijk iets van de donderen van *Sinaï* en de bliksemen van *Horeb*.

Door eenen goeden raad van eenen vriend te volgen, liet mijn Vader eindelijk genoemd boek op de boekenplank liggen en begon den Bijbel te lezen met het heerlijk gevolg, dat hij Hem leerde kennen, Wien te kennen het eeuwige leven is. Den volgende Zondag

zong HELMERT VAN ASSELT de gezangen mede. Zijne vrienden ontstelden en Maandagsavonds bemerkte Vader in het Christelijk gezelschap, waarvan hij voorganger was, dat er iets niet in den haak was. Op zijne vraag, wat er aan haperde, gaf eene vrouw schuchter tot antwoord: „Ja, VAN ASSELT, wij hebben ons gisteren bedroefd.” „Zeer goed,” zei Vader, „als het maar is over uwe zonden.” „Ja,” sprak de vrouw toen, „wij hebben tot ons leedwezen gezien, dat ge die liedjes ook meezingt.” Bij deze woorden legde mijn Vader zijnen arm over de leuning van den stoel en antwoordde: „Langen tijd ben ik in eenen koers geweest, dat ik niet zingen kon; maar nu ben ik in eene richting, dat ik zing, voor ik weet, of het een psalm- of gezangvers is, als dat lied maar strekt tot verheerlijking van mijnen Jezus.” Van dien tijd af is mijn Vader een vriendelijk, beminnelijk, opgewekt Christen geweest. „HENOCH wandelde met God” en zoo was het ook met mijnen Vader. Als hij niet tot menschen sprak, was zijn geest bezig met de hemelsche zaken. In waarheid kon men van hem zeggen, dat de HEER hem eene tong der geleerden gegeven had om tot de moeden een woord te rechter tijd te kunnen spreken. (Jes. 50 vs. 4). God had hem geschonken den Geest der vrijmoedigheid en blijmoedigheid, den Geest der liefde en des ootmoeds, den Geest der genade en der gebeden. Hij wist door den drang der liefde met aangrijpenden ernst te bestraffen en te vermanen en de praat-christenen te ontmaskeren, die de leer der uitverkiezing als een scherm gebruikten, waarachter zij zich verscholen. Hij bemoedigde de naar troost dorstende zielen en stelde hun den HEILAND voor met uitgebreide armen, roepende: „Komt allen tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.” Met de juichenden wist hij te juichen, en met de hemelschgezinden te jubelen in het zalige hemelleven. O, met welk eene teedere liefde sprak mijn Vader over den beminnelijken JEZUS en de schoonheid van Zijnen dienst! Hoe begeerlijk, hoe zalig stelde hij dien voor, maar ook, hoe stelde hij daar tegenover den ontzettenden toestand van 's menschen hart.

Mijn Vader had eene bijzonder klare voorstelling van de grootheid Gods en de nietigheid der menschen. Op mijne vele reizen

in ons vaderland heb ik vele predikanten ontmoet, die als candidaten en proponenten in *Elspeet* bij Ds. TAATS en later bij Ds. J. J. VAN TOORENENBERGEN gelogeerd hadden, om daar te preeken. Altijd waren zij dan zeer verlangend het oordeel van broeder ouderling VAN ASSELT te vernemen. Doch menigmaal had deze hen in een pijnlijke onzekerheid gelaten, of soms een ongunstig antwoord gegeven. Zoo had hij eens geantwoord: „U heeft ons eene reis laten doen; gij waart onze leidsman en hebt ons voor velerlei gewaarschuwd; gij bracht ons op eenen kruisweg en hebt ons verlaten zonder ons den juisten weg te wijzen, dien wij moeten bewandelen tot bereiking van ons doel.”

Eens was mijn Vader te *H.* in de kerk bij eenen ouden predikant, die voor zeer rechtzinnig doorging. Bij het verlaten van het kerkgebouw was ieder ingenomen met die dierbare preek, doch mijn Vader antwoordde op eene desbetreffende vraag als iemand, die zeker is van zijne zaak: „De dominee had tien punten. Negen waren niet Bijbelsch; slechts één was waar. Ik zal het hem terstond vertellen.”

Natuurlijk was ieder ten hoogste ontsteld en velen vergezelden mijnen Vader naar de pastorie, verlangend den afloop van dat onderhoud te vernemen. Het viel mijnen Vader evenwel niet moeilijk, den ouden predikant te bewijzen, dat hij niet gesproken had naar de meening des HEILIGEN GEESTES.

Op eenen anderen keer waren Vader en ik op weg naar de stad *H.* Onderweg haalden wij eenen man in met eene zware vracht heibezems op den rug. Na eenen vriendelijken groet knoopte Vader een gesprek met hem aan.

„Wel vriend,” zei hij o. a., „ik wenschte wel, dat gij zóó onder uwe zonden gebukt gingt. Ja, mochten uwe zonden u zóó zwaar drukken, dat ge er onder bezweekt en op uwe knieën vallende, uitriipt: „HEER JEZUS, verlos mij van den last mijner zonden!” Die man zag Vader verwonderd aan en wist niet, wat te antwoorden.

Nu schilderde Vader hem onzen jammervollen toestand buiten God en stelde daar tegenover het geluk door het bloed Zijns Zoons.

Eene volgende maal wandelden Vader en ik van *Nunspeet* naar *Elburg*. Te *N.* liepen wij eenen ISRAËLIET achterop, die ook naar *Elburg* ging. Weldra ontspoon zich het volgende gesprek:

„Waar gaat de reis heen?” vroeg Vader.

„Naar *Elburg*,” luidde het antwoord.

„En daarna?” was de tweede vraag.

„Naar huis.”

„En dan?” vroeg Vader verder.

„Dat weet ik niet.”

„Als men ABRAHAM dit had gevraagd, zou hij dan ook zoo geantwoord hebben?”

Nu werd onze reisgenoot boos, doch Vader klopte hem vriendelijk op den schouder en zei: „Lieve vriend, als ik honger heb, eet ik gaarne brood. Gij zeker ook?”

„Ja,” was het antwoord.

„Als ik dorst heb, drink ik gaarne water. Gij ook?”

„Ja,” klonk het weer.

„Welnu, wij hebben dezelfde behoeften, al zijt gij een ISRAËLIET en ik een van de GOTTEN. Beiden zijn wij menschen, geschapen naar Gods beeld, maar beiden hebben wij Zijne heilige geboden overtreden, hebben wij behoefte aan eenen Borg voor onze zonden en eenen Verzoener voor onze ongerechtigheden. Die Borg en Verzoener is CHRISTUS JEZUS, de Zoon des levenden Gods.”

Al pratende waren wij te *Elburg* gekomen, waar onze reisgenoot met tranen in de oogen afscheid nam met de woorden: „Als er meer zulke Christenen waren als gij, zouden er ongetwijfeld meer Joden Christenen worden.”

Bij eene andere gelegenheid kwamen wij bij eene boerin onder *Nunspeet*. Pas waren wij gezeten, of Vader vroeg haar, of zij Jezus lief had. Weenende zei de vrouw: „Ach, ik heb het wel eens mogen gelooven en gevoelen, maar tegenwoordig is het zoo donker en dor in mijne ziel.” Zoo sprekende wilde zij het vuur aanmaken om koffiewater te koken. „Wacht even,” sprak Vader. „Wat zie ik daar?”

„Rook,” was het antwoord.